

САНА ОЛОХ

Х а н ы а т

1931 сэл алтынны
15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 43 (5867)

1931 сэл. Муус устар 9 күнүз
СУБУОТА

Сыаната
2 харчы

КОЛЛЕКТИВЫНАН БЭДЭРЭЭТ

Билигин дойду урдунан үлэни тэрийи сага, прогрессивнай ымыамтан ыһымытынан коллективнаан бэдэрэти кинигин олохтоһон эрэр. Кини не хойноһо үлэ коллективна (биритгээдэ, эвөө, сыха) бэйтэ онгоруу сылаары эбэтэр сезоннаары бороуукуулатын кээмэйтэр эбэһээтэлиститиба ыһынан предпритиенна, чинилэни, совхозу кытта дуогабар түһэрсэр уонна ол бороуукуулатын ыһылымбыт болдьоххо туттарар.

Предпритиене, тэрилтэ, совхоз дуогабардаах бороуукуула онгоһуулууттар технологическай карта быһытынан ханнык техника туһанылаларыгар, төһө ороскуот тахсарыгар лимити тиэрдэр. Оттон коллектив сых эбэтэр дуогабардаах сезоннай үлэ бүтүүр диири тарифнай разряд быһытынан хаачыстыбата, кээмэйи билинииниэ бүтэһиктэх ахсааны онгостор.

Коллективнаан бэдэрэти олохтоһуун, эмиз атын сага дыһаһаар курдук, дустиах сүүрүн усулуобуйалардаах.

Бастаһытынан, коллектив чилинени ахсааны онго булар бороуукуула кээмэйиттэн, биримэтиттэн, көрүтүттэн, усулуобуйатыттан уонна үлэһиттэр производственай хаачыстыбаларыттан тутулуктанан араас буолуон сөп. Ол тыһан баран, төһө кыалларынан, дуоһуа ордук. Иккиннин, бэдэрэтиһэр коллектив идэтиһэр, бороуукуула чопчу 1-2 көрүтү онгоруу ордуу таһаарылаах. Усуйуһан, бэдэрэти сыйыарылыбыт техникалаах, туттар сэлтэх-сэбирдэллэх, лимиттэмит аһылык саппаастаах буолуохтаах. Тэрдүһүн, бэдэрэтиһэр уонна предпритиене, совхоз кини ардыларыгар производственай ыһыаһына хаһаайыстыбанай ахсаан сүүрүн усулуобуйалара олохтоһоллор. Басинин, коллектив чилинениэ хаммастары уонсай үлэһэ киллэрбит сирей кылааттарынан, үлэһэбит куннарынэн (үлэһэ кытты кoeffициеннынан) ааран үлэһэтэлэр.

Быйыл кулун тутарга Бринскай кторакка буолбут колхозтарга уонна совхозтарга коллективнаан бэдэрэти киллэрингэ Бүтүн Союзтаары сүбэ муһыах хаһаайыстыбаны салайымы билигин усулуобуйатыгар улахан индустри не хаһаайыстыбанай ахсааны, коллективнаан бэдэрэтиһинни дин-чалчы көдүүстөөхтөх олохтоһуун соруутун чопчулаан түрүрдэ.

Үлэни тэрийи бу прогрессивнай формага быйыл билигин оройуонмут совхозтарыгар тгорахтаах културалары, хортуонһуу уонна овуруот астарын үүлэрэр, силлэни бэлэниир эвепаларга олохтоһор. Биритгээдэни бэдэрэтиһэр оройуон тутар тэрилталарын, производственай предпритиеларын сорох биритгээдэлэрэ эмиз кинирдилэр.

Бу дыһаһал, биллэп түрэр, туһааннаахтартан идутич үчүгэйдик баһылааһыны, бэриллэбит үбү, матыһыааы кичэллээхтик, көдүүстөөхтик ороскуоттааһыны, сыйыарылыбыт техниканы муһутуураах туһанымы, тэриллэнилэх уонна дыссенилинилэх буолууну, ааран-суоттаан үлэһэһини эрийиэ. Оттон са хаһаайыстыбанай салайааччылар, специалисттар бу дыһаһаларга оруулаарын, аһиэтинистэрип үлэһэһиэ кэро ситиһилиһиэ сатамнат.

Хаһаайыһыаһыны сана усулуобуйатыгар кинирин сартийнай уонна профсоюзнай тэрилтэлэр дыһу политическай-индустри үлэни, экономическай үөрбүтэһиэри тосту тунсаралларын моддуйар. Дьэ ол инни не хаһаайыстыбанай ахсаан, кэмчилэһиэни режимни туһуу, ааран-суоттаан үлэһэһини, производство көдүүһүн, үлэ хаачыстыбатын үрдэти боппуруостара бэбиксэттэн түбү сүөхтэхтэр, партиянай, профсоюзнай, производственай муһыахтарга быһааннаахтык дүүһүлэһиһиһтэхтэр. Социалистическай куоталаһыаһы тэрийиһиэ үлэ бу прогрессивнай ымыамтан олохтоһуунга ураты индустри, суолта бэриллээхтэх.

Коллективнаан бэдэрэти хас предпритиене, тэрилтэ совхоз ахсын быһааннаахтык, үтүмнээхтик киллэрин — экономиканы ороскуотуу дьоһуһаах усулуобуйата.

А. Шеломов уруһуйа.

«КЫҢЫЛ СУБУОТА» ИИДЬИТТЭРЭ

БОЛТОНГО отделение-тын рабочайдара көнүл үлэ бырааһыныһыгар сүүннээн бэйэлэрин мээстэлэригэр үлэһиһтэрэ. Фермалар не-тас өттүлэрин ыраастааһынгга, сымгы базатын тутууга, оттук маһы сортуоскалааһынгга, о. д. а. үлэһэргэ 120 киһи кытара, 12 трактор, 1 автомашына туһаныллара быһаанналар.

Субуотуньук күн 3,3 тонна үүт ыһылаа, 1,5 центнер прилес ыһылаа, 200 кубометр оттук үс, 80 кубометр снэрдийэ бэлэһиһиһэр. 4 квартирахха уопсай дьэз акылаата түһэриллиһэ.

Пятилетка фондугар 800 солк. киллэриллиһэ.

Г. СМЕРНИКОВ.

РАЙНО коллективна В. И. Ленин төрөөбүтэ 113 сыла туолуутун чиниһигэр ыһытылар коммунистическай субуотуньукка көхтөөхтүк кыттыа.

Көһүл үлэ бырааһыныһыгар барыта 415 киһи, 12 автомашына, 3 трактор тахсыа. Коллектив ити күн 180 кубометр

оттук маһы бэлэһиһэрэ. Мындааһыттан 120 тонна таһаары аһаһаа. Ону таһынан таһаары харайыа, бөкээриһэ куулаах бурдуктары дьаарыстааһынгга, территория ыраастааһыныгар, о. д. а. үлэһэргэ эмиз элбэх киһи кыттыа.

«Кыһыл субуота» күн 4800 солк. малдой бороуукуула онгоһуллара, пятилетка фондугар 1500 солк. киллэриллиһэ барыллалар.

И. АНЕМЮДИСТОВА.

РАЙСОВЕТ исполкомун не дыһаһаа отделение коллективна Ленинскай коммунистическай субуотуньукка Эрилик Эристин аатынан совхоз Мэлдэхситтэри биритгээдэтигэр тахсан туһу маһын сортуоскалааһынгга таһаарылаахтык үлэһиһэр. Ити таһынан кинилэр биритгээдэ быстах үлэһиһигэр улахан көмөнү онгоруохтара.

Коллектив субуотуньуктан пятилетка фондугар 150 солк. үбү киллэриһэ.

С. СЕРГЕЕВ.

ЫБСЛКС РАЙКОМУН VII ПЛЕНУМА

1931 сэл муус устар 7 күнүгэр ЫБСЛКС оройуоннаары комитетын VII пленума буолла.

Пленум «ССРС Аска-үөлгө программатыгар сеп түбэһиниһэрэн оройуоннаары комсомоль-

скай тэриһтэ общественнай сүөһү инициатива соруутарын туһунан» боппурубу дүүһлэстэ. Дьаһаһаа ЫБСЛКС райкомун бастагы секретаря Н. Н. Хюотанов снэрдэ.

БОЧУОТ ДУОСКАТА

1932—1933 сс. общественнай сүөһү кыстыгы аһыһат алта ыйыгар, ол индустри пятилетка үһүс сыһын бастагы кварталыгар сүөһүнү индустри, кинигтэн бороуукуулатын ыһыаһы уонна сортуоскалааһыны элбэттиһэ социалистическай куоталаһыага урдук көрдөрүүлэри ситиспит маһыах коллективтар уонна производство бастыһына оройуоннаары Бочуот дуоскатыгар таһаарылааһалар.

СОВХОЗТАР ОТДЕЛЕНИИЛАРЫТТАН

Эрилик Эристин аатынан совхоз Хадаар-лаары отделениега (управляющей Тарасов П. П., партбюро секретаря Посельской В. Ф., сельсовет исполкомун председателэ Аргунов Н. К.).

МАҢНЫК ФЕРМАЛАРТАН

«ЫБСЛКС 60 сыла» ферма коллективна (Эрилик Эристин аатынан совхоз, Хадаар-лаары отделениега, старший Осипов М. Е.) — фуражнай ыһах ахсыттан алта ыйга 726-дыы кг, ол индустри быйыл бастагы кварталга 440-нуу кг үүтү ыһаан эбэһээтэлиститиба туһааннааһынан 115,8 уонна 121,5 бырыһыан толорбутун инни.

Бэрэ ферматын коллективна (Эрилик Эристин аатынан совхоз, Хадаар-лаары отделениега, старший Никитина М. В.) — фуражнай ыһахтан алта ыйга 688-тыы кг, ол индустри быйыл бастагы кварталга 398-туу кг үүтү ыһаан эбэһээтэлиститиба 170,7 уонна 253,7 бырыһыан толорбутун инни.

«Эрчим» ферма коллективна («Чурапчы» совхоз, Арыһаах отделениега, старший Иванов М. И.) — фуражнай ыһах ахсыттан кыстык алта ыйыгар 603-тыы кг үүтү ыһаан эбэһээтэлиститиба 101 бырыһыан толорбутун инни.

«Эрчим» ферма коллективна (Карл Маркс аатынан совхоз, Одьулууп отделениега, старший Дьячковский Х. С.) — хас бир-дии фуражнай ыһахтан сым бастагы кварталыгар 348-тыы кг үүтү ыһаан эбэһээтэлиститиба 153,3 бырыһыан толорбутун инни.

ЫАҢНЫКСЫТТАРТАН

Иванов Михаил Иннокентьевич — фуражнай ыһаһын ахсыттан алта ыйга 1207-дин, ол индустри бастагы кварталга 587-дин кг үүтү ыһаан эбэһээтэлиститиба, быһаһыны лаппа аһарыһын инни.

Никитина Мирфа Васильевна — хас бир-дии фуражнай ыһаһыттан кыстык алта ыйыгар 1156-дыы кг, ол индустри быйыл бастагы кварталга 616-дыы кг үүтү ыһаан эбэһээтэлиститиба уонна быһаһыны индустри бүк көриһэ толорбутун инни.

Романова Анна Дмитриевна — фуражнай ыһаһын ахсыттан кыстык алта ыйыгар 1016-дыы кг үүтү ыһаан эбэһээтэлиститиба индустри өтөр бүктөн ордук толорбутун инни.

Ксенофонтова Варвара Николаевна — хас бир-дии фуражнай ыһаһыттан быйыл бастагы кварталга 607-дин кг үүтү ыһаан быһаһыны 151,7 бырыһыан толорбутун инни.

БОРООСКУ КӨРӨӨЧҮЛЭРТЭН

Петров Василий Николаевич — 50 борооскуну сүтүгэ сүөх индустри хас бир-дииһиһэрин 131-дин кг төлөһүһүтүн инни.

Варшков Яков Семенович — 50 борооскуну тыһынаах индустри хас бир-дииһиһэрин орто ыйаһыны 123-туу кг тигирдэһиһин инни.

Силцева Ульяна Бухоловна — 50 борооскуну хас бир-дииһиһэрин 92-дин кг төлөһүһүтүн инни.

Демьянов Николай Николаевич — 40 борооскуну интенсивнайдык уотан хас бир-дииһиһэрин 171-дин кг төлөһүһүтүн инни.

Макаров Николай Семенович — көрөр-харайар борооскулары ортоһуна 182,5 кг төлөһүтэри ситиспитин инни.

ҮЧҮГЭЙ САБАЛААҢЫН

Комсомолец Роман Кожуров быһырыа, ортооскуулаһы бүтэрэти, Эрилик Эристин аатынан совхозка сонор суолугар турбута.

Эдэр булчут үлэһи

үчүгэйдик садалаата: ласпыт сыла быһаһыны аһаары толорбута, оттон быйыл бастагы кварталга 572 солк. күндү түүлэһи бултаан эмиз куһаарда.

«СО» Корр.

комун чилиһиэ, студентскай тутар атарэһтэр уобалаһааһы штабтары командирга М. И. Калугин кыттыһыны ыһылар.

Пленум дүүһүлэһиһиһи боппуруоска туһааннаах уурааһы ыһыны.

Манан пленум үлэһи бүтэрэ.

«ЧУРАПЧЫ» СОВХОЗКА СҮӨҮҮ ТӨБӨ ӨЛӨРҮЙ?

Сыланга райсовет
исполкомун кеңе сыл-
дыр муньялар «Чу-
ранчы» совхоз дирек-
тора Н. Г. Михайлов
информацияга иети-
лине.

Обществeннaя сyеһу
ыйышты кыстыгар бу
рхoзкa 129 ынах сyеһу
енньуэн өдө, онтон
10-на — бoрoоcкy yоннa
ырой. Аңгардa Сылaн-
ка 74 сyеһу тyһaтa cyoх
yорaнтa. Анализ көрдө-
бүрүн, cыл бастакы үс
ойдарыгар кeнньуэн
лбүт 44 сyеһyттөн 18-на
өрүү-харайыы кyһаба
ыттан, тымныйыттан
лбүт. Сылaнкa yоннa
рышылaахкa аасыт cыл
yһааннаах кeминeзэ-
бeзэр сyеһу өлүүтэ лaп-
а албэбүт.

1983 сыл саваланганынан аңардас Ынах ууһу уонна сылгы көндүмүн өлүүтүтүүн сөбүс 10 гый. солкубай-нах нөчөстү сүктэ. Отон буруйдаахтартан баа-а-суора 2061 солк. ир-иниго быһаарыллыбыт.

Сага тэрүүгү ийтигээ
ылан отделениетын са-
алтата (управляющей
имофеев Ф. А.) эппизэ
уох сызынниаспыт. Бы-
лх совхоз үрдүни ол-
уу сүөһү анара бу
тделениета тиксэр. Тро-
имов Д. М. биригэ-
бирдээх Улахан Күөл-
э биридхилэн килэк-
элэр тийбэттэригэн
нырай тэлсидлэн; Уһун
Күөл биригээдэттэр (би-
игадьыр Друзьянов
Ф. Н.) 5 нырай азылаан
абуттар.

Саһа төрүүх туруох-

[illegible]

Совхоз эботехнической дуууспата, отделениелар управлукчалдара сүөһүлүүтү ачыатыта. Үүтү бычыны үрдүтүкчончу былаана суох үлэлиилэр. Директор бириккестерин толоруу бириккестер ирдэннэт.

Райсовет исполкома
ОСКП райкомун VII
плесунун уураахтаран
сваах киллиринг отде
ление упрасляющаяда
рыттан, специалистарыт.
тан кордобулу нампан
пытын, ол содулугар
сваах киллиринг отде
ление упрасляющаяда

сүеңү маассабайдык кен-
нүңиз өлүүге таһаары.
дыбытын иһин директор
таб. Михайловта быһа-
бар бизири уонча иһин-
ы: сүеңү салдык өлүү-
түн булгунчу тохтору-
гар збэриригэстэте.

Төрүүкээ бэлэнлэһиннээ эппиктэ суох сыйыһынанан суоһу олүүтүн таһаарбыттарын иһин Сылгай отделинстын упрывляючийа таб. Тимофеевка быыгыбар бэрилиннэ, селсовет исполкомун председателэ таб. Базилевка кытаанах сыйыһы оноһулунна. Вайдарин тустаах улэлэригэр көтүмэхтик сыйыһынанан амактары раздойдаһыны, саптарыны, ныйрыдары эитэрини мөлхөтүн тэрийбиттарын иһин совхоз кылаабынай зоотехника таб. Кирилдингэ, кылаабынай ветврач таб. Васильевка кытаанахтык сыйыһына

Совхоз-дирекцията тийм ханайдыгбатын управ-
сениетын туһалнаах би-
ригээстэрин халбага
суох олоххо килтэрэри-
гэр чопчу тайналар ба-
ридыныт.

Общественный строй
кыстыгын тараанынаах-
тик түмүктөһүннэ, бо-
родуускуйаны ылыы бы-
лааннарын булгуччу то-
лорууга бары госуаарст-
веннай тарыкталар күүс-
тэрин түмэ тардаллары-
гар муус устарга уонна
ыам ыйыгар обществен-
ность күүһүнүн ферма-
ларга түүнүнү харбыл-
лааһыны тарыаалларыгар,
былаан туолуутугар хон-
туруолу күүһүрээллэри-
гар, депутатикай постар
уонна группалар үлэлэ-
рин тутсаргар дьайалла-
ры олохтууларыгар
сельсоветтар исполком-
нарын председателлэри-
тт. Саргыдаев А. Р. уон-
на Баишев В. П. эбээн-
нэстэнкилэр.

Н. Н. Ефимов, Г. Т. Зацепин, Д. Д. Красильников, С. И. Нигольская, Г. В. Христиансен уонна Д. В. Скобелевич «Олус үрдүк энергия маннайгы космической сарданарыттан чинчи-биһлэр» дьин улаһарытар 1982 сылларын Ленинскэй биһиэмийэ анаммытын туһунан Москваҥан кэлбит үөрүүлээх сураҕы бары дьолуна истиибинит. Автордартан биһиэм тэра — Д. Д. Красильников биһиги оройуоммуттан төрүттээх өссө ордук сүтэйэрин котохлутэ.

ССРС НА СО Саха
сиринээри филиалын
Космофизикара уонна
астрономияга* институ-
тун лабораториятын
сблудиссыйо, физико-
математической наука
кандидата Д. Д. Кра-
сильников олоо сааһа
васпыт батталлаах
үйэ уонна сааһа үөс-
көөбүт Солетская бы-
лаас ыһыһылары-
гар ааспыт. Адыс
одооох быстар дьада-
ты ыал улаахын уол-
лара Минтгорой сар-
саардаттан кээһээтэ
дирри дьээс ис-тасула-
ларигар түбүгүрөн
тахсара; ойбон алла-
ран сүөһүгү уулатара,
бурдук тардан дьук-
күйэрэ, холук маһы
булара...

бэтэ аасныт өттүгэр эм
блара. Ошон дьон
барызматигэр санаат
оноото суох. дьынт-ча
чы дьулуһан үрдүк ом
румтуону ситиһэллэри
гэр киинилэргэ усулуоб
йаны тэрийэри уһун
сатамнат. Этэргэ дьыл
киһиэхэ кыра да маал

Билгирин тэн хаана
 йыстыбатыгар орду
 суһу истинитигэр, раб
 чай кадрдар тийибэт
 Ити үтэрэһи, иэни мар
 хан улааһын механика
 нилыһыры сэргэ, үлэ
 раһын тупсарыһа
 уонна онорумтуотун ү
 дэтэһин эрэ толоруох
 сип. Оттон онно ха
 ферма ахсын күнүз
 режими кытаанахта
 тутуһуу, үлэ биризмэ
 мунутуур кедьүүстэ
 тик туһаныы эрийэллэ
 Киникии сылларга суе
 истинитигэр адар ычч
 үлүстүн тахсан эрэ
 Кинилэргэ күнүстэ көм
 субэ, ыйыы-кэрдий на
 да, Оттон биһиги фер

ларбыгчтар ойтга
сүсүүхттер, эдэрдэр
наставниктыах дьон ул
арыйаан иһэллэр. Маг
эмис көрүүххэ, фере
ажын наставник ба
буоларын ситийнэххэ.

Вьһата, дьессипили
нэ—барыта баһалы.
«Килил баар буолла
нэ ырыа да баар буолу
диз кынаттаах тылл
курдук, дьессипили
баар буоллаһын кы
лыбаты да кыайыах
сеп. Оттон ол биһитт
барыбыгыттан, хаа би
дионбиттан тутуду
таах.

А. СОБАКИНА,
ОВХОЗ ВЪСТАНИК-
МАНЬКЕВЪТЪ

Оскуолара хойутаан, уоннаадаар киирбитэ. Маннайгы кылааска Сыллага уөрэммитэ «Балтараа кэстөөх сиргэ мүн ахсын сатыы сылдан, ардыгар түбэллэх кэлөө олорсон үөрэнн бастакы хардыыларбын оҥорбутум» диэн ахтар кини билигин. Иккис—тордус кылаастарга төрөөбүт Мугу дйыттар үөрэммитэ. Чурапчы оскуолатын сэттис кылааһын бүтэрээт, Якутскайга педагогическый институт рабфагар үөрэнэ киирбитэ.

Муудай оскулаты-
гар залучтуу олорон
1943 сүүлээхха Ийэ
дойду тун - номустуу
фронга аттамыта.
Белорусский фронт
сэримэлэс сүлдүн Ви-
тебский аныгарыра-
ханык билирбута.

1948 сыйлаахха пединститут Физико-математической факультетын бүтэрбитэ. Онтон ыла 35 сый устата ССРС НА СО Саха сиринээги филиалын Космофизической чинчийималарго уонна аэрономияга институттар айымнылаахтык үлэтири. Институт оччолорго үс эрэ баучнай үлэһиттээбэ, олортон биридэстэро Д. Д. Красильников этэ. Киин баһаччы кыттытынан Якут-

гийн курсат тиймээр
космический сардла
лор энергиядагд
сингийнэр авч дийд
та бастахы уошн са
май улахан устивана
(ШАД—широкие ат
мосферные дийнц
үлэрэ киллариллаби
та.

Сыргалваактың ұлдары Дмитрий Дивактың 1983 жылдағы физика - математикалық ғылымдар кандидаты диссертациясы еңбектерінің жинағын шығарды. Жинақтағы еңбектерінің көпшілігі физикалық және математикалық ғылымдар саласындағы еңбектеріне арналған. Жинақтағы еңбектерінің көпшілігі физикалық және математикалық ғылымдар саласындағы еңбектеріне арналған.

«Аян бастаан этгэх
пин багарабын бээр.
Наукаа юмн олодун
бүтүнүү аныр.
Дингнээх улахан арь-
былын ситгээрээ хал-
багтнаабат дьулуур
маада. Саха эдэр ил-
чэтэ наука билигнэ
сага салааларыг
харса суох кирсээ
иһэригэр багарабын»
дигн этэн турардаах
биир түтүгнээ Дмитрий
Данилович ил-
чэтэргэ туһаайан

Г. МАКАРОВ.
Мургулай.

Дыссипилийнэ туһунан кэлсэтиэбин ●
БАРЫТА—БЭЙЭБИТИТТЭН

Оройсоннаады хайыат, страницаларыгар РСФСР үтүүлэх механизатора К Пестерев «Тыны боппууро» диги суругун дүүүллэһини билэти, үлэ дьомо, ордук кэрэхтэми аарабыт. Билигин комитэ дьосипилиниэ, кырдык даһаны, ордук тыны суолталаныа. Дэлэ даһаны бу боппууроһу ССКП Кийи Комитетын сөһиньитээри (1982 с.) Пленума хаһаангытаа-гар да чорботон, тоһо-тоһоон туһуоро дуо!

Билиги санабытыгар, ханна барытыгар үлэ дисциплиинэтин бөгөргүтүүгэ биэр сүрүн ма-
йейинэи арыгылааһын
буолар. Эргэ олох бу
жаалыныына билигин
даһаны үлэ-хамнеска,
слоохко-дыһахха кырата
суох охсуулаах. Ону,
кыраппакка эрэ, биһиз-
ко—«Мындааайы» сов-
хоз Соловьевтаагы отде-
лениетыгар—да көрүөх-
кө сөп. Үгүр оройуон
министтан кэлэ сылды-
быт представителлэр кү-
лүлүүр күн ортотугар
холусук дьоннор ан-
нодор отделениеты
жонтуоратыгар ниграл-
эрин сүөргүтүк көрбүт.

тэр эгэ. Инстабелкээ эт
тахха, ити биир эрэ тү
балтэ буолбатах. баа
суол, Холмур, «Юность
комсомольская»-ычча
фермада суоһу эби
аһымыгы бэлэмнээчч
Геман Вристалов ары
гыны эмиз киир аһы
бат этэ. Эдбэх кэпсэти
ырытыһы кэнииттэ
книг билигин көннөрү
көп эрэр. Сир ахсын дьо
ну кыта итинник биир
дичхэн бодууастаһар.
көрдөбүлү түрүөрү
буоллар, түмүт да баа

Дыссипилликина, баржы-
гак общественнай байга-
га-дуоьга харыстабыл-
лаахтык сыйланышлыга-
га, туохка барытыгар
кичээни буолууга эми-
кестөр. Бу өттүнэн кийи-
барыта бэйэтигэр уонни-
стыттарга үрүк кордо-
буллара, итэҕастарга,
аһаласпыт буоллар, уоп-
сай дыала элбэри сүү-
йүү этэ. Билиэкс калып-
ахын от аһылык кэм-
чи буоламчы. Онон сүө-
сүһүттөр оту, төһө кыал-
ларынан, кэмчиди уо-
раммит доһомут. Отто-
соторулаахтыа «Сам-
олоххо» бийиги биһи-
фермабыт кыһытыгар

сүүхүний сүеһү киэрэ
кабинилдэх оту ыһпы
тын, —тэпснбитин, талла
курдук моойдуу снби
тин фотонан сэмэлэбит
тарин көрөн найла со
буйдубут, кыбыһынны
быт даваны. Кырдыт
ки—дыссиплиинэ суо
рум, уопсай бас билниг
көһүүн сыйлан баары
туохутэ. Ити киһи ту
баарнаах дьонтон, бу
найыталлара буолу
Машинка хаһаайыстыбан
найа суох быһны хаты
ланыа суохтаах.

Күннээдэ рэйимнн ту
туһуу, санаа хоту дуоһу
йа үлэхэйин дьинтээдэ
уусулубуйаттан элб
тугүлүктээх. Оттор ма
йа, иһар уута суох одо
лорун көрүүтэ суох
хаалларан кэбит сүөгү
һүт, биллэн туран, үл
эни кэмнтер да өйө-с
наата онтон араһиат
улаханнын мэйлэйдэтэр
Бу өттүрүн бийнэхэ ами
молдун кыаллар буолба
тах. Быстыахык ыллах
ха, биирд кыһын ди
алымай электростанция
быт умайан дьаһыда
сад уһун кэмгэ сабыл
лан оҕолоохтор аду
арейдэннилэр. Мас-о
уу-хаар кэмнтер тиэллн

БИЙГИ СЭЛИЗНЬЭБИТ—
БИЙГИ ОНГОРУУХТААХПЫТ

Оройуон киинин олохтоохторун
1985 сылга диэри кэмнэ тупсаран
онорууга социалистическай
ЭБЭҺЭЭТЭЛИСТИБЭЛЭРЭ

ССРС Аска-үелгэ программатын көрдөбүлдэрин сөн түбүннэрэн, тыа сирийн социальнай сайдыытыгар кылаанынның киллэрсэр туһугар билин, Чурапчы сэлэнииньэтин олохтоохторо, оройуонмут киинин түспэрэн оһорууга Малык социальнической абһэһтэтиһибэни ыһыабыт:

— В. И. Ленин аатынан, Карл Маркс атынан уюмга Октябрьская уулуссалары граппынан кутарга!

— сэлэгнийг шингээх электродныг сангарагдан өнгөрөгч;

— бырайыак-смета документациятын эрдэ ошор-торон 1985 сылга дияри тупсаран ошорууга керүл-лэр 210 тыһ. солк., ошорор дьһалэри өрөмүсүннээ-һингэ 270 тыһ. солк. үбү толору үтүһүлгэ:

— маһынан отунуу ирээтин салтны сарбыйар туһугар спортзалга, сибээс узелын уонна ис дьыала отделын, суол учаастагы уонна аэропорду, Ыошкоматы уонна байаарнай депонь халытаһоһон итэһинэ райпога котельнайдары бэлэнтүүтөгө;

— тэрилтэлэр, дьон олоһор кварталларын территорияларын, маалар уһайбаларын бэрэдентэһини (олбуордааһын, типовой туалелттары, номуоһалары тутуу, уһайбаа таһынаагы тутуулары суох оһоруу, территорияны кыргэһини, эргэ тутуулары кутуруу, ханьыт мастары кэрдии, көһөрдүү, о. д. а. үлэлэр) ситэһэргэ;

— уулуссалар заттарын, диналэр нүөмөрдөрүн стандартнай оңортууһа.

Уюмга бэлиэтэмниги кирбизилери жалбага суох
ылар тулугар оройуон кииниһэри үлэ коллектив-
тарынан уюмга микроайоннарарынан көхтөөх со-
циалистическай куоталаһыныы татынаһыныы.

(Эбнәзәтәлиетибә микрорайоннар олоктоохторум мунһахтарынан ытлыһына).

Педколлектив нахичиван
общественной олово
кхетхетхет кытан на
визитинь, тереппутт
ытытабылларын ылыт
Ол — улахан дыянал.
Д. ЭВЕРСТОН.
«СО» общ. корр.

Кыранымса таһынаа-
ды маассабын информа-
ция средстволара, обще-
ственной, политической
деятелдер айыны харыс-
таан хаалларарга, ядер-
най сарини туоратарга
туһаайдыллыбыт совет-
ский этиилер комплекс-
тарыгар үһүлүчү ула-
хан болоромнуу туһаа-
йаллар. Аан дойду об-
щественноһа Москвада
прессе-конференцияда
СССР КК Политбюроун
«Иккинэ, ССРС Минис-
тердарын Советтин Пред-
седателин бастакы сөз-
бүлээччи, ССРС Тас-
дымалларын министр
А. А. Громыко тылати-
тин эмиз өйдөөһүнүн
итиһикэ ойбүлүнүн кө-
рүстө. Ити өйдөөр. Он-
то Советский Союз уонна
«АХШ икки ардылары-
гар Женеватаагы буола тур-
ар кэпсэтинилэрини сиб-
бэстээн билигин көм-
төһөн турар боппуроос-
тарыттан биридэстэригэр
— орто ыраахха тийэр
ядернай ракеталар тус-
тарынан боппурооска
советский позиция эти-
линиэ.

Билигин советский орут
бу боппурооска кэпсэ-
тинилэргэ хайдах курдук
эппиэттээхтик уонна бо-
чумнаахтык сыһыанна-
һарын билэбит. Совет-
ский Союз тэп буолуу
уонна куттал тэтинэн
суох буолуутун прин-
циптарыгар олохтор
эппитин ис динэ ман-
ныларга буоларын са-
һатылхха: Аржаа Евро-
пада американский ра-

ПРИНЦИПИАЛЬНАЯ ПОЗИЦИЯ

кеталары тарбатан ту-
руорбат буолуу. Европа-
да, чуолаан Великобрита-
нияда уонна Францияда,
НАТО өттүгэр баары
ахсаан өттүнэн сабыч-
рыйбатын курдук орто
ыраахха тийэр совет-
ский ракеталары 100
едоникман сарбийыты,
икки орут ядернай сарин
сэбин тигэр самолетта-
рын ахсаанын эмиз тэп
таһымна дээр сарбийы-
ты. Ол түмүгэр күүс-
тэр тэтиниллэрэ бала-
ча мантыах таһымна
оннууна хаалларыллыах
эти.

Кэпсэтинилэргэ Холбо-
хуктаах Штаттар туту-
һар позицияларга тэп
буолуу уонна тэтинэн
куттал суох буолуутун
принцибин уройиһа,
Советский Союз сөбүлэ-
стэтин кэлтэйдин эти-
тин этиһиктэ туһула-
һар. Ити ааспыт сылта
президент Рейган ту-
руорбут «нулевой ва-
риант» дини ааттанал-
чытыгар уонна икки бу
күннүгэ биллэригэр «э-
ки арыттаары вариант-
тар» эмиз сыһыаннаах.
«Икки арыттаары ва-
риант» билигин дойдубут
ыһыһыгар хайдах да
сатэмнэ. Ол биричи-
һэлэрэ манныктар.

Бириччэн, ол син «ну-
левой вариант» курдук,
орто ыраахха тийэр ан-
глийский уонна фран-
цузский ядернай средст-
волары, ол иһигэр 162

ракеталары, ахсаанын
ылбат.

Иккинччэн, икки Ар-
жаа Европада хонууга
уонна авианосецтарга
базаланар үтүс сүүс
американский ядернай
сарин сэбин тигэр са-
молеттары ахсаанын
ылбат. Оттон Европа уу-
ларыгар уонна икки чу-
гуһыгар хас бириччэн
ядернай сарин сэбин

Азиятаагы өттүн тили-
көтөр кыахтаахтар.

Сыһыһа тыһынан
этэр буоллахха, Рейган
«икки арыттаары ва-
риант» олоххо киллэрин
күүстэр хабааннаһыла-
рын маннык уларытаах
эти; билигин НАТО Ев-
ропада ССРС-нааһар ба-
ларга төгүз албэх орто
ыраахха тийэр ядернай
итиһиллэх эбит буола-
һына, ол икки анар то-
гул сабырдыар буолу-
охто, Советский Союз он-
лук каскыи кытары
хайдах да сөбүлэһиэ
суоҕа.

Баһыттан атаһар дээр
сирэй көрбөх политика-
лаах Вашингтон «эйбэ
дууһулар» ааттаах эрээ-
ри дини дымалатыгар
пропагандистский «ва-
риант» киллэрэригэр
советский орут оҕу сө-
бүлүүгө дини суоттам-
нааһа саарбадалаһаат.
Аржааны политический
көтөһүлүгэр, ССРС
Вашингтонна
кэпсэтинилэри салгыр-
та итиһикэ сөбүлэһиллэри
этиһэргэ албэх кыагы
бизирэни бэлэтээн ту-
ран, итиһи тоһоһоһон
айаллар.

Ол эрээри, биллибитин
курдук, АХШ государ-
ственной департаментэ,
Женеватаагы кэпсэти-
лэргэ Советский Союһу
кытары сөбүлэһиллэри
тоһор линиятын сал-
таан, «икки арыттаары

Спорт

Үчүгэй бэлэмнээхтэрин көрдөрдүлөр

Муус устар 2—3 күнү-
рүгэр Мэнэ-Ханалас оро-
йонун орто оскуола-
рын спартакиадатын
программатынан ытыл-
лыбыт үөрэнээччилэр ха-
йыһарга кураһтыһылар.
Бүтүйдөхкө буолла. Ку-
раһатын ыалдьы оро-
йоммут 11 оскуола-
рыттан 200-тэн тахса
лар спортсмен кытыһа.
Оно билин оройомму-
ттан Хайахсыт уонна
Чурапчы орто оскуола-
лар хайыһардыгыгар
күрэхтэстилэр.

Маннайгы күн IX—X
кылаастар кыргыттары 5
км сүүрүүлэригэр 24
мүн. 0,5 сек. ыһы Чу-
рапчы орто оскуолатын
IX кылааһын үөрэнээ-
чи Айта Иванова бас-
таата. Оттон VII—VIII
кылаастар кыргыттары 3
км сүүрүүлэригэр 12 мүн.
24 сек. көрдөрөн Октя-
Данилова биһикэ эмиз
бастакынан таһыста. Ки-
нигитан кыранан хаалан
Татьяна Сивцева үһүс би-
ринистээх миһэтээ ти-
гистэ.

IX—X кылаастар уо-
латтары астафеталары-
гар Васа Максимов, То-
ля Александров, Петя
Сахаров састааптаах Чу-
рапчы орто оскуолатын
хампаанда иккис миһэтэ
буолла. Маннайгыны Ха-
йахсыт орто оскуолатын
үөрэнээччилэрэ ыһылар.
Кыргыттар хайыһарга
астафеталарыгар Чурап-
чы оскуолатын үө-
рэнээччилэрэ Саргы Си-
цева, Марианна Тоскина
уонна Октя Данилова
иккис миһэтээ тахса-
һар, бэйэлэрин хамаа-
даларыгар албэх туһа-
лаах очколары адаллы-
лар.

Онон Чурапчы орто о-
скуолатын эдэр хайыһар-
дыгыгар маннайгы миһэ-
тэа таһыстылар. Иккис-
төөх үсүһү Павловский
уонна Майя орто оскуо-
лаларын хамаадалара
ылаттаатылар.

П. БАРАХСАНОВ.

Редактор э. т. И. С. ОКОЕВ.

ДОСААФ оройуоннаа-
ды комитетэ 1983 сыл
муус устар 18 күнүгүн
«В» категориялаах шо-
фердары бэлэмнэр уон-
на мотоциклы кытарга
быраабы ыларга курста-
ры айар.

Үөрөнөн бадалаахтар
райсовет исполкомугар
гражданской оборона на-
биятыгар көлөн кэпсэ-
тинт.

ДОСААФ РАЙКОМА.

Таптыыр оҕом, сизимит, быраалпыт
ЭВЕРСТОВ МИНА
Көрөххөн ырылтан өлбүтүн билэ, дьом-
мутугар, аймаһарбытыгар, дичиник куру-
тууан туран, иһитиннэрибит.

Иһэтэ, эһэтэ, өбөтэ, убайдара,
эдьийдэрэ, саһаатары.

М. ХОЮТАНОВА.

Бэртээхэй концерт

Соторутаа аҕыта
Культура оройуоннаа-
ды дьэтигэр Горнай
оройуонун Бэрдэ-
тээхтээхтэри Культура
дьэтигэр гастрольнай
бэртээхтээ маалым-
таата.

Салайааччылары—«Кө-
рүһүмэ», «Ньургуйаана
ньургуйу», «Ханна көр-
дүм этэй, мин?», о. д. а.
гичат таптаан ыһылар
ырыаларын авторлара
Дания Санников айар
үлөтин кытта билиһин-
нэрдэ. Мелодист бэйэтэ
айымныларыттан толо-
руутун көрөөччүлэр би-
һирэтиһэр.

Ранса Саванна, Мар-
сим Попов үһүкүүлэр,
Михаил Алексеев, Елена
Соловьева ырыалара
көхтөөх ытыс тыһынан
доһууолланылар. Ми-
хаил Гоголев уонна Ки-
рилл Мартынов «Илгэ-
һыһы», «Аты өлөрүү»
спенналар, М. Гоголев
«Сыһыраада, уус-уран аа-
рылылара көрөөччүлэр
үрдүк сыһыһылларын
ыллылар.

Дэгиттэр талааннаах
«Сиферансье Елизавета
Мартынова концерды са-
лайыһа көрөөччүлэри
эмиз астыһыларда.

«СО» корр.

Ааспыт оҕуруу- һука оройуоннаа- ды дьэтигэр

Чурапчытаагы оҕо му-
зыкальный оскуола-
та аһыллыбыта 25 сы-
ла туолууттар анал-
лаах биһэһэр буолла.

Бэһэһи кылгас ки-
гин тыһынан райсовет
исполкомун культурада
отделын сөбүдүһсэһэ
И. И. Калюковскый аста-
«Музыкальный оскуо-
ла аһыллыбыта 25 сыла»
уон дахсалааты оскуола
директора М. Г. Оллопо-
ва оҕордо.

Соторутааҕыта Якут-
скайга үөрэнээччилэр
уонна оҕо учредэ-
ннеларын итиллээч-
чилэрин прикладной
уус-уран оҕоһукарын
республикатаагы XI
быһыһаһаа буолан
ааста.

Ордук үчүгэй хаачы-
стылаах оҕоһукарын
кытыһыт Нам оройуо-
на бастаата. Сунтаар
уонна Горнай оройуо-
нара иккис, билигин, уус-
алданнар уонна якут-
скайдар үһүс миһэтэни
үлэһиннибит. Интернат-
оскуола уонна Соловье-
ва кылаастаах оскуо-
латын эдэр уустарын
кэһири Вочуотунай гра-
мотанан наһарадалаата.

Юбилейы бэлиэтээһин

Төрөппүттэр ааттарыт-
тан М. В. Сивцева, ос-
куола выпускниһата Ам-
талина Константинова
истин махтым тыһынан
этиһэр. Оскуола урукку
директора А. П. Гоголев
эһыһын муһуһуһуһу
кыһыһан иһитилэр.

Оскуола преподавател-
лэригэр, технической
үлэһитэригэр Саха
АССР Культуратын ми-
нистерствотын, ССКП
райкомун уонна райсо-
вет исполкомун, райсо-
вет исполкомун культу-
рада отделын Вочуоту-
най грамоталара тутта-
рыллыһылар. Наһараа-
далаһыһыттар ортолору-
гар преподавателлэр
Е. А. Новгородова, А. А.
Филиппов, А. П. Гого-
лев, В. Н. Дьячковская,
Д. К. Дьячковская, ра-
бачай М. Г. Попова уо-
л а бааллар.

Ити кэһиһтээн муһы-
кальный оскуола үө-
рэнээччилэрин уонна учу-
талларын күүстэринэн
концерт көрдөрүһүнэ.
Д. ГОРХОВА.

онорбут кыраһый көбү-
рө, Афоня Быганов илин
көһиһэрэ уонна Хайах-
сыт орто оскуолатын IX
кылааһын үөрэнээччи
Афоня Ефграфов «Булу-
һу» дини үлэтэ Тувада
буолуохтаах прикладной
уус-уран оҕоһукарын
быһыһаһаһыгар ыты-
һыһыһылар.

Оҕо учредэниһэлэрин
итиһиллээччилэрин үлэ-
һиттэн Чакыр дьаһыһа-
һыһын «Тигренок» дини
коллективный үлэтэ уон-
на эмиз бу дьаһыһа-һа
итиһиллээччигэ 6 саас-
таах Лина Макарова
онорбут маһайата би-
ринистээх миһэтэһэ ти-
гистилэр.

М. ХОЮТАНОВА.

Күндү донордарга

Балыһыһын күһүн
эмизкэ хаанын баран
кыраһан туруһаах ба-
һыһаһа кинирбитим.
Олоһум ити ыар кэһиһэр
донордар Дмитрий Дми-
триевич уонна Михаил
Проконьевич. Посель-
скайдар көмөһө кэлби-
тэрэ. Кинилэр бэйэлэрин
хааныһын биһэрнээр,
мин күн сиритэр салгыи
олорорбор тирэх буол-
луттара.

Утүө санаалаах, ама-
рах сүрэхтээх дьонго
диринг махталбын, барда
балыһыһыһын тигэрдэһит.

М. ШАРИНА.
Чурапчы с.

Интернат-оскуола VII
кылааһын үөрэнээччигэ
Сеня Ноговицын Норуот
Хаһаайыһыбатын Сити-
һиллэрин Бүтүн Союз-
таагы Быһыһаһаһаһа
һыһтар быраабы ылла.
Биринистээх миһэтэһэ
тиһибит биридэһэн
үлэһэр автордара Ганя
Федоров (интернат-ос-
куола), Шура Оконеһи-
кова (Арыһаах), Ганя
Новгородов (Волтоһо),
Света Вакчанен уонна
Афоня Быганов (Соло-
вьев) Вочуотунай гра-
моталарынан, сыһыһаах
балыһыһыһын наһараа-
һаһыһылар. Ганя Федорова

Күндү донордарга

Балыһыһын күһүн
эмизкэ хаанын баран
кыраһан туруһаах ба-
һыһаһа кинирбитим.
Олоһум ити ыар кэһиһэр
донордар Дмитрий Дми-
триевич уонна Михаил
Проконьевич. Посель-
скайдар көмөһө кэлби-
тэрэ. Кинилэр бэйэлэрин
хааныһын биһэрнээр,
мин күн сиритэр салгыи
олорорбор тирэх буол-
луттара.

Утүө санаалаах, ама-
рах сүрэхтээх дьонго
диринг махталбын, барда
балыһыһыһын тигэрдэһит.

М. ШАРИНА.
Чурапчы с.

Гражданнар истинилэригэр
Оройуоннаады ЗАГС
отделын үлэтин режис-
сердарда 10 чаастан
киһэ 19 чаас 15 мүнүү-
тэа дээр (эһиккэ тох-
тобул — 14 чаастан 15
чааска дээр) олохтоһо.
Өрөбүл — баскыһыһы-
һаһа уонна бэһиһиһы-
һыһы.

ЗАГС отдела.